

свою позицію й стан погіршується, то керівник повинен прийняти управлінське рішення.

Таким чином, при моделюванні економічних явищ і процесів, які протікають у системі аналізу й прогнозуванні фінансового стану, була розглянута проблема комплексної оцінки фінансового стану і її прогнозування. Із цією метою була запропонована методика лінійного прогнозування, заснована на адаптивній моделі Брауна, яка враховує нерівноцінність рівнів тимчасового ряду. Для підприємства, з метою одержання прогнозу, найбільш вигідним було б застосування запропонованої методики, яка скорочує витрати часу, трудові витрати, зменшує ймовірність виникнення помилки й дозволяє швидко реагувати на будь-яку зміну фінансового становища підприємства.

Література

1. Ващенко Л.О. Аналіз фінансового стану підприємств: інформаційне та методичне забезпечення: Монографія / Л.О. Ващенко, П.М. Сухарев. – Донецьк: «Вебер» (Донецька філія), 2007. – 185 с.
2. Грабовецький Б.Є. Економічне прогнозування й планування / Грабовецький Б.Є. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 188 с.
3. Ковалев В.В. Финансовый анализ. Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности / Ковалев В.В. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 519 с.
4. Шеремет А.Д. Методика фінансового аналізу діяльності комерційних організацій / А.Д. Шеремет, Е.В. Негашев. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 237 с.

Гетьманський В.О.

УДОСКОНАЛЕННЯ ВИМІРУ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ НА ОСНОВІ ФАКТОРІВ ІТЕС

Довгі роки у вітчизняній економічній літературі висловлюються різні думки з питання, які показники точніше характеризують частини ефекту, витрат і їх співвідношень. Однією з причин такого положення є, з одного боку, відсутність єдності поглядів у економістів на торгівлю як галузь сфери матеріального виробництва або виробництва доданої вартості; з іншої — положення про те, що її основна функція — це обслуговування населення. Така проблемна ситуація служить однією з основних причин відсутності загальноприйнятих для торгівлі показників ефекту. При цьому нерідко пропонується вимірювати ефективність одним або декількома показниками, узагальнюючими і частковими. Тому на разі стоїть завдання визначити та подати комплексний універсальний алгоритм виміру ефективності функціонування торговельного підприємства в умовах економічного розвитку ринкового середовища. В такому випадку поряд із алгоритмами застосовують

так звані карти розуму, думок (англ. Mind map, нім. Mind Map, рос. Карты памяти) — діаграма на якій відображають слова, ідеї, завдання, або інші елементи, розташовані радіально навколо основного слова або ідеї. Використовуються для генерування, відображення, структурування та класифікації ідей, і в якості допоміжного засобу під час навчання, організації, розв'язання проблем, прийняття рішень, та написання документів. [4]

В процесі розробки алгоритму чи карти думок можуть використовуватись різні способи його опису, які відрізняються за простотою, наочністю, компактністю, мірою формалізації, орієнтації на машинну реалізацію тощо. Першим етапом такого процесу є усвідомлення потреби його створення та вияв факторів впливу на алгоритм аналізу або так званих рамок алгоритму. [3]

Спробуємо описати основні чинники виміру ефективності функціонування підприємств в умовах економічного розвитку за допомогою структурної карти.

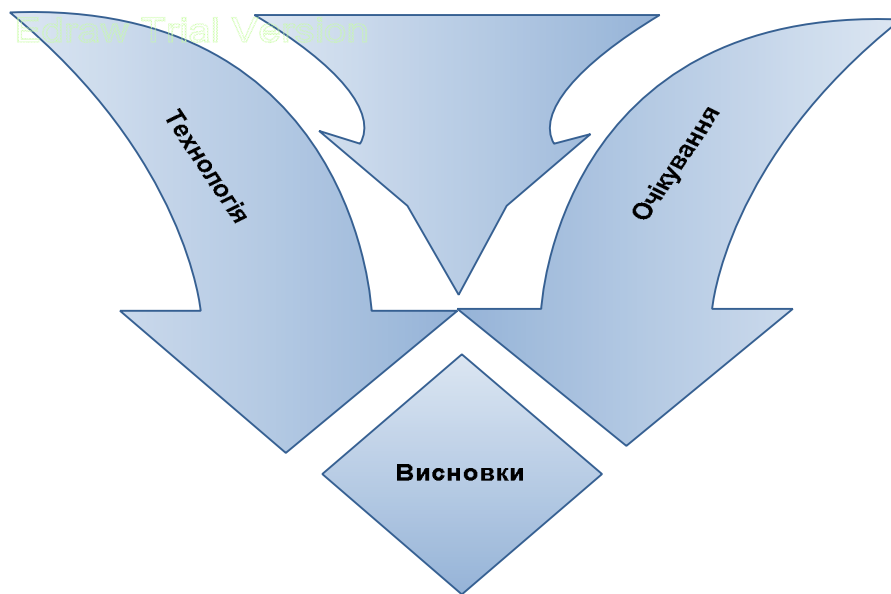

Рис. 1. Фактори (ІТЕС) та їх послідовність у формуванні висновків щодо виміру та оцінки ефективності економіко-фінансової діяльності підприємств

Базові дослідження для визначення алгоритму виміру ефективності діяльності підприємства матимуть такі складові:

1. визначення джерел інформації (звітність підприємства, експертні значення показників, ринкові дослідження/опитування, техніко-технологічні заміри, її зважування (для відсіювання інфляційних процесів) та фільтрування) (INFORMATION);
2. визначення технології діяльності підприємства (сфера діяльності підприємства, його місія та стратегічні цілі, методи здійснення діяльності, методи ведення економічної роботи на підприємстві) (TECHNOLOGY);
3. визначення очікувань від виміру ефективності діяльності підприємства (спрямованість результатів дослідження – продуктивність/прибутковість; абсолютні показники (дохід, витрати, прибуток); показники фінансового стану; зовнішні показники діяльності (якість, конкурентоздатність,

адаптивність) та інші) (EXPECTATION).

Ці три складові матимуть найбільший вплив на формування висновків (CONCLUSIONS) після оцінки ефективності діяльності підприємства. (рис. 1).

Дані поняття ІТЕС (Information-Technology-Expectations-Conclusions) необхідно закласти в основу будь-якого алгоритму виміру ефективності ринкового суб'єкта господарювання, оскільки саме від них залежить його структура та складність, а у самому алгоритмі слід визначити основні моделі виміру ефективності в залежності від описаних вище факторів. Оскільки в умовах економічного розвитку краще оперувати змішаними балансовими моделями [1], то за зразок варто брати саме балансову модель виміру ефективності функціонування підприємств в умовах економічного розвитку. Нагадаємо, що балансові моделі складаються з декількох частин (наприклад, сума витрат обігу = (націнка(рівень)-коефіцієнт рентабельності)*товарооборот), що є математично тотожними, але економічно відмінними внаслідок різних джерел та різних способів формування вихідних категорій (очевидно, що трудомісткість це не тільки відношення дійсного фонду робочого часу до обсягів збуту, а й сума часових замірів операцій пов'язаних із збутом).

Оскільки, операційна діяльність підприємства має бути спрямована на забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансово-економічних ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства, то цим зумовлюється необхідність і практична значущість складання алгоритму оцінки стану підприємства, якій належить суттєва роль у забезпеченні його стабільної та прибуткової діяльності.

Література

1. Гетьманський В.О., Іляш О.І. Балансова модель виміру ефективності функціонування підприємства в умовах економічного розвитку // Економічний форум.- 2011. - №3, с 276.
2. Мец В. О. Економічний аналіз фінансових результатів і фінансового стану підприємства: Навч. посібник.-К.:КНЕУ,2003. - 132 с.
3. Н. М. Васильків, Л. О. Васильків Опорний конспект лекцій з дисципліни «Основи алгоритмізації» спеціальність «Комп'ютерні системи та мережі». — Тернопіль : Економічна думка, 2005. — 32 с.
4. http://uk.wikipedia.org/wiki/Карти_розуму